Lekcja 50

Temat: **Ucieczka od melancholii – góry – Kazimierz Przerwa-Tetmajer „Hala” i „Pejzaż”.**

LIVEWORKSHEETS

DLACZEGO GÓRY DLA MŁODPOLSKICH ARTYSTÓW BYŁY UCIECZKĄ OD MELANCHOLII?
LIVEWORKSHEETS

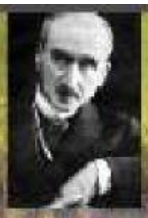

Impresjonizm

Światopogląd:

rzeczywistość jest z natury niepoznawalna → jedyne co człowiek może poznać to on sam → psychika / reakcje / uczucia

↓

obraz świata to świat duszy

Geneza:

- *impression* – „wrażenie"
- niemożliwość poznania świata obiektywnie
- inspiracja Schopenhauerowską wizją niemożności poznania rzeczywistości

LIVEWORKSHEETS

KAZIMIERZ PRZERWA-TETMAJER „HALA"

Cudna, złota jutrzenko wsród mroków granitu!
Senna zatoko posród spiętrzonych fal cieśni!
jasne kwiecie wśród lasu; cicha słodka pieśni
wśród szumu trąb grzmiącego pod sklepy błękitu...

O halo górska! oczy omdlały z zachwytu -
twój widok rozśpiewi duszę i rozesni
i marzyć na twym łonie zielonym bezkreśniej,
niż tam - na czole skalnej piramidy szczytu.

Tu oczy obróciwszy ku złotemu słońcu
i ku białym obłokom na błękitnym niebie,
można świata zapomnieć i zapomnieć siebie -

utopić duszę całą w wód i lasów szumie
i w tej upadającej bezkreśnej zadumie
chcieć śnić do życia końca i po życia końcu...

LIVEWORKSHEETS

4. Hala Gąsienicowa

„pijmy kwiatów woń rzeźwą, co na zboczach gór kwitną"

Czarny Staw jest częścią Hali Gąsienicowej, która w przeszłości była ośrodkiem pasterskim. Halę otaczają malownicze szczyty, takie jak Świnica (2301 m n.p.m.), Kasprowy Wierch (1987 m n.p.m.) czy Kościelec (2155 m n.p.m.).

Źródło zdjęcia: Wikimedia Commons, licencja: CC BY-SA 2.5. LIVEWORKSHEETS

KAZIMIERZ PRZERWA-TETMAJER „PEJZAŻ"

Ponad krawędzią Granatów posępnych
nagle zajaśniał blask słaby i mały,
jakby się zatlił mech na wierzchu skały
od ogni której gwiazdy z nieba zstępnych.

I potem wyszła z wolna spoza grani
gwiazda i biegła między gwiazdy złote
rozjaśniać nieba cichego ciemnotę,
wyżej i wyżej wznosząc się w otchłani.

A kiedy ona szła świecąc, ze ściany
czarnej Granatów błysło światło nowe,
mdłe i omglone, błękitno-różowe,
i z wolna w półkrąg wzrastało świetlany.

Ów półkrąg coraz wyżej się podnosił,
rozszerzał się, mieniąc się coraz tęczowiej,
i poblask rzucał szklisty granitowi,
jakby go deszczem łez perłowych rosił...

I w tęczy drżącej, niepewnej, zamglonej,
okrąg księżyca wypłynął powoli,
i zawisł na niebie w światła aureoli,
i szedł za gwiazdą między gwiazd miliony.

I nagle wówczas od brzegów w oddali
na czarnej wody przepaściach bez końca
zamigotała poświata miesiąca,
jak piana wrzących gdzieś w bezdni metali.

LIVEWORKSHEETS

„z szczytu na szczyt przerzućmy się jak mosty wiszące"

W bezpośrednim sąsiedztwie Czarnego Stawu Gąsienicowego znajduje się Kościelec, którego wierzchołek może przypominać piramidę lub wieżę kościoła, co znalazło odzwierciedlenie w jego nazwie.

LIVEWORKSHEETS

Nazwij środek artystycznego wyrazu, który otwiera wiersz Kazimierza Przerwy-Tetmajera „Hala".

_____

Wyjaśnij własnymi słowami, dlaczego podmiot liryczny tak dobrze się czuje na tatrzańskiej hali i co daje mu przebywanie w tym miejscu?

_____

Nazwij zjawisko, które opisał artysta w wierszu „Pejzaż"

_____

Wskaż w obu utworach elementy impresjonistyczne

Elementy impresjonistyczne	„HALA"	„PEJZAŻ"
zsubiektywizowany opis, pełne podporządkowanie przedstawionego świata podmiotowi lirycznemu		
opis ukazujący ulotne właściwości rzeczy		
nastrojowość		
zaakcentowanie walorów brzmieniowych: śpiewność, onomatopeje, instrumentacja głoskowa		
nagromadzenie epitetów		
powiązanie impresjonizmu z symbolizmem		

LIVEWORKSHEETS

❖ **„Młoda Polska tatrzańska" to:**

- ❑ określenie wyrażające popularność Tatr w okresie Młodej Polski
- ❑ termin wskazujący na niezależność regionu Tatr od władzy państw zaborczych
- ❑ umowna nazwa środowiska młodopolskich artystów związanych z Tatrami
- ❑ nazwa zorganizowanej grupy artystycznej związanej z Tatrami

❖ Uzupełnij tekst.

oryginalnym, rozszerzyła, XVIII, typowym, Kazimierza Przerwy-Tetmajera, Seweryna Goszczyńskiego, podtrzymała, XIX

Znaczący rozwój turystyki górskiej na ziemiach polskich nastąpił w ..... wieku, do czego przyczyniły się między innymi literackie dzienniki podróży, takie jak Dziennik podróży do Tatrów ..... Romantyzm odkrył malowniczość tatrzańskiego pejzażu, Młoda Polska natomiast ..... ich popularność. Wśród licznych wierszy z tego okresu podejmujących tematykę górską „Pejzaż" oraz „Hala" były ..... świadectwem wrażliwości na piękno tatrzańskich szczytów.

LIVEWORKSHEETS